

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Wiceprezes NIK

KZN.410.3.4.2026

**Pani
Dorota Bocheńska
Główny Inspektor Jakości
Handlowej Artykułów Rolno-
Spożywczych
Aleje Jerozolimskie 98
00-807 Warszawa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/035 Działania organów państwa w zakresie importu owoców

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych ¹ Aleje Jerozolimskie 98; 00-807 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dorota Bocheńska, Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych ² , od 22 października 2025 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Przemysław Rzodkiewicz, od 4 stycznia 2023 r. do 21 października 2025 r.; Andrzej Romaniuk, od 17 maja 2016 r. do 3 stycznia 2023 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie importu owoców dotycząca uregulowań prawnych i przedsięwzięć organizacyjnych
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do 19 grudnia 2025 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi do 31 grudnia 2025 r., Najwyższa Izba Kontroli Departament Zasobów Naturalnych od 1 stycznia 2026 r.
Kontrolerzy	1. Monika Bagińska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KRR/28/2025 z 12 września 2025 r. 2. Maciej Kucharski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/29/2025 z 12 września 2025 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: GIJHARS, Główny Inspektorat.

² Dalej: Główny Inspektor JHARS.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Głównego Inspektora JHARS, podejmowane w latach 2022-2025 (I połowa), w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców.

Główny Inspektor JHARS rzetelnie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wyznaczał podstawowe kierunki działań kontrolnych Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych⁵ w rocznych ramowych planach kontroli. Główny Inspektor wydawał także wytyczne i polecenia wojewódzkim inspektorom jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych⁶ określające sposób realizacji zadań oraz monitorował ich wykonanie.

W okresie objętym kontrolą Główny Inspektor JHARS koordynował i nadzorował działalność IJHARS, opracowywał i wdrażał procedury związane z wykonywaniem urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców, a także sprawował nadzór nad działalnością IJHARS poprzez przeprowadzanie audytów i kontroli wewnętrznych.

IJHARS w badanym okresie przeprowadziła łącznie 31 710 urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej⁷. W ramach kontroli pobrano i zbadano łącznie 13 197 próbek, w tym w 191 przypadkach stwierdzono niespełnianie wymagań jakości handlowej.

Główny Inspektor JHARS prawidłowo, na podstawie zawartych porozumień, współpracował z innymi organami i inspekcjami w zakresie urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców, a także prawidłowo korzystał z systemów informatycznych wspierających realizację tych kontroli. Stosowane systemy informatyczne umożliwiały sprawną i bieżącą wymianę informacji o prowadzonych kontrolach oraz ich wynikach pomiędzy organami IJHARS, a także innymi organami i inspekcjami zgodnie z zakresem ich kompetencji.

Główny Inspektor JHARS prawidłowo rozpatrywał skargi dotyczące kontroli importowanych owoców skierowane do GIJHARS.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą zadania dotyczące importu owoców realizowane były w GIJHARS w:

- Biurze Kontroli Jakości Handlowej w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą – komórka koordynująca;

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: IJHARS.

⁶ Dalej: wojewódzkich inspektorów JHARS.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1934, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy.

- Biurze Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych w zakresie m.in. wykonywania zadań wynikających z przepisów prawa dotyczących rolnictwa ekologicznego⁸;
- laboratoriach IJHARS w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych artykułów rolno-spożywczych;
- Biurze Strategii i Kontroli Wewnętrznej w zakresie kontroli jednostek i komórek organizacyjnych IJHARS oraz rozpatrywania skarg i wniosków⁹.

(akta kontroli str. 12-43, 76-80, 993-1132)

Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych może obejmować m.in.: sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej (np. atestów jakościowych, certyfikatów jakości, wyników badań laboratoryjnych), sprawdzenie oznakowania oraz warunków przechowywania i transportu, oględziny oraz pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne.

W latach 2022-2025 (I półrocze) IJHARS przeprowadziła łącznie 31 710 urzędowych kontroli dotyczących jakości handlowej importowanych owoców (w tym owoce świeże, świeże owoce do przetwórstwa oraz owoce mrożone – liczba kontroli według liczby partii¹⁰) wynikających z rozporządzenia w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy, z tego:

- 31 012 kontroli granicznych (7 360 w 2022 r., 9 320 w 2023 r., 9 485 w 2024 r. oraz 4 847 w 2025 r.) – tj. 97,8% wszystkich kontroli;
- 570 kontroli planowych (143 w 2022 r., 160 w 2023 r., 198 w 2024 r. oraz 69 w 2025 r.) – tj. 1,8%;
- 128 kontroli doraźnych (25 w 2022 r., 52 w 2023 r., 27 w 2024 r. oraz 24 w 2025 r.) – tj. 0,4%.

Największą liczbę granicznych kontroli importowanych owoców (według liczby partii) przeprowadziły: WIJHARS¹¹ w Krakowie (29,5%), WIJHARS w Gdańsku (26,2%) oraz WIJHARS w Warszawie (16,5%).

⁸ Ustawa z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1235).

⁹ Regulaminy organizacyjne GIJHARS zostały określone zarządzeniami Głównego Inspektora JHARS: Nr 4/2015 z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych ze zm. oraz Nr 3/2023 z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych ze zm.

¹⁰ Zgodnie z art. 3 pkt. 7 ustawy o JHARS przez partię produkcyjną należy rozumieć określoną ilość artykułu rolno-spożywczego wyprodukowanego, przetworzonego lub zapakowanego w praktycznie takich samych warunkach.

¹¹ Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Najczęściej granicznym kontrolom poddawano następujące owoce:

- owoce mrożone¹² (o kodzie CN¹³ 0811) – łącznie przeprowadzono 18 817 kontroli (60,7%)¹⁴;
- cytryny – łącznie przeprowadzono 3 051 kontroli (9,8%)¹⁵;
- mandarynki – łącznie przeprowadzono 2 141 kontroli (6,9%)¹⁶.

Na podstawie danych z kontroli granicznych odsetek importowanych świeżych owoców i owoców mrożonych wobec wszystkich partii artykułów rolno-spożywczych kontrolowanych na etapie przywozu z krajów trzecich wyniósł odpowiednio 8,6 % w 2022 r., 12,2 % w 2023 r., 12,1 % w 2024 r. oraz 12,5 % w I połowie 2025 r.

Największą liczbę kontroli planowych (według liczby partii) przeprowadziły WIJHARS w Krakowie (15,8%), WIJHARS w Katowicach (11,8%) oraz WIJHARS w Białymstoku (9,3%). Kontrole planowe importowanych owoców były przeprowadzane przez wszystkie WIJHARS. Kontroli planowej podlegały głównie: cytryny (22,8%), winogrona (10,2 %) oraz pomarańcze (9,6%).

W latach 2022-2025 w kontrolach planowych ujęto liczbę partii owoców importowanych w zależności od podaży owoców i okresu kontroli, asortymentu dostępnego w kontrolowanym podmiocie oraz liczby skontrolowanych podmiotów.

Największą liczbę kontroli doraźnych (według liczby partii) przeprowadziły WIJHARS w Szczecinie (25,0%), WIJHARS w Łodzi (11,7%) oraz WIJHARS w Katowicach (10,2%). WIJHARS w Kielcach nie przeprowadził żadnej kontroli doraźnej. Kontroli doraźnej podlegały głównie: cytryny (21,1%), grejpfruty (9,4 %) oraz pomarańcze (8,6%).

W latach 2022-2025 w kontrolach doraźnych ujęto liczbę partii owoców importowanych w zależności od liczby i zakresu informacji wpływających do GIJHARS i WIJHARS, będących podstawą ich zlecenia i realizacji, w tym m.in. problemów zgłaszanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi i przedstawicieli branży owocowej oraz informacji z organów kontrolnych innych państw Unii Europejskiej.

Ponadto, IJHARS przeprowadziła 6 266 urzędowych kontroli jakości handlowej owoców suszonych, głównie rodzynek (34,5%) oraz 277 kontroli ekologicznych

¹² M.in.: mrożone maliny, truskawki, jagody, wiśnie, borówki, jeżyny.

¹³ Kod CN to Scalona Nomenklatura Towarowa Handlu Zagranicznego będąca podstawowym elementem Wspólnej Taryfy Celnej pozwalający na sklasyfikowanie towarów w obrocie międzynarodowym, tworząc system umożliwiający dokonanie identyfikacji towarów. Ww. Scalona Nomenklatura została określona w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1719/2005 z dnia 27 października 2005 r. zmieniającego załącznik I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej.

¹⁴ W tym w 2022 r. – 5 566, w 2023 r. – 4 937, w 2024 r. – 5 058 oraz w 2025 r. (I półrocze) – 3 256.

¹⁵ W tym w 2022 r. – 431, w 2023 r. – 1 098, w 2024 r. – 1 066 oraz w 2025 r. (I półrocze) – 453.

¹⁶ W tym w 2022 r. – 150, w 2023 r. – 769, w 2024 r. – 633 oraz w 2025 r. (I półrocze) – 589.

owoców suszonych, w których ponad 40,0% dotyczyło owoców jednoskładnikowych (tj. jednego gatunku).

Liczba urzędowych kontroli w zakresie produktów ekologicznych (importowanych owoców) wyniosła łącznie 2 232, z tego trzy kontrole były kontrolami planowanymi, jedna doraźną, pozostałe były urzędowymi kontrolami granicznymi. Największy udział w tych kontrolach miały kontrole ekologicznych owoców mrożonych (79,0%) oraz zielonych bananów ekologicznych (16,0%).

(akta kontroli str. 12- 43, 569-917, 1192-1318, 1327-1337)

2. W latach 2022-2025 (I półrocze) w wyniku przeprowadzonych urzędowych kontroli dotyczących jakości handlowej importowanych owoców przeprowadzonych przez IJHARS pobrano i zbadano łącznie 13 197 próbek, w tym:

- 12 532 podczas kontroli granicznych (1 794 w 2022 r., 4 511 w 2023 r., 4 609 w 2024 r. oraz 1 618 w 2025 r.) – tj. 95,0% wszystkich próbek;
- 554 podczas kontroli planowych (146 w 2022 r., 154 w 2023 r., 188 w 2024 r. oraz 66 w 2025 r.) – tj. 4,2%;
- 111 podczas kontroli doraźnych (24 w 2022 r., 43 w 2023 r., 23 w 2024 r. oraz 21 w 2025 r.) – tj. 0,8%.

(akta kontroli str. 12-41, 1192-1213)

Największą liczbę próbek do badań (kontrole graniczne) pobrano dla cytryn (3 051, tj. 24,3%), mandarynek (2 141, tj. 17,1%) oraz winogron (1 248, tj. 10,0%). Spośród 73 (0,6%) próbek niespełniających wymagań jakości handlowej największa liczba dotyczyła malin mrożonych (43, tj. 58,9%), pozostałych owoców mrożonych jednoskładnikowych (dziewięć, tj. 12,3%) oraz śliwek (cztery, tj. 5,5%).

Największą liczbę próbek do badań (kontrole planowe) pobrano dla cytryn (131, tj. 23,6%), winogron (58, tj. 10,5%) oraz pomarańczy (56, tj. 10,1%). Spośród 88 (15,9%) próbek niespełniających wymagań jakościowych największa liczba dotyczyła cytryn (18, tj. 20,5%), winogron (11, tj. 12,5%) oraz pomarańczy i mandarynek (po dziewięć, tj. 10,2%).

Największą liczbę próbek do badań (kontrole doraźne) pobrano dla cytryn (26, tj. 23,4%), grejpfrutów (12, tj. 10,8%) oraz pomarańczy (11, tj. 9,9%). Spośród 30 (27,0%) próbek niespełniających wymagań jakościowych największa liczba dotyczyła cytryn (osiem, tj. 26,7%), grejpfrutów i pomarańczy (po cztery, tj. 13,3%) oraz winogron (dwie, tj. 6,7%).

(akta kontroli str. 12-41, 1192-1213)

Głównymi przyczynami niespełnienia wymagań jakości handlowej importowanych owoców były: stwierdzona w badaniach organoleptycznych obecność owoców m.in.: ze zmianami chorobowymi i pleśnią, zepsutych, o niezgodnym/nietypowym wyglądzie i barwie, z widocznymi larwami owadów oraz zanieczyszczenia organiczne pochodzenia roślinnego lub obecność ciał obcych w opakowaniu (np. plastik). Ponadto stwierdzono obecność owoców przejrzałych, niewybarwionych, uszkodzonych mechanicznie, z objawami chorób, podsuszonych i o niewłaściwej barwie. Stwierdzono także

nieprawidłowości w oznakowaniu owoców¹⁷ oraz niezgodne z deklaracją zawartości poszczególnych składników w mieszankach owoców.

Podczas kontroli granicznej próbki owoców produktów ekologicznych importowanych z państw trzecich pobierano w celu zweryfikowania ewentualnej zawartości pozostałości pestycydów. W przypadku 17 próbek, nie stwierdzono żadnej próbki niespełniającej wymagań w tym zakresie.

(akta kontroli str. 12-41)

3. W rocznych ramowych planach kontroli określano kierunki działań kontrolnych IJHARS na dany rok kalendarzowy oraz zakresy poszczególnych kontroli, w tym kontroli importowanych owoców, na podstawie:

- tematów kontroli, których obowiązek wykonania wynikał z przepisów określających kompetencje IJHARS lub które były przeprowadzane w celu przekazywania danych do Komisji Europejskiej,
- wyników i doświadczeń z działań kontrolnych przeprowadzonych w poprzednim roku przez WIJHARS,
- sugestii Głównego Inspektora JHARS, komórek merytorycznych GIJHARS, wojewódzkich inspektorów JHARS, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, pozostałych inspekcji nadzorujących żywność i innych instytucji współpracujących z IJHARS.

Ramowy plan kontroli zawierał informacje dotyczące tematów kontroli realizowanych w poszczególnych kwartałach, kontroli w danym województwie oraz zakres kontroli (wskazanie produktu i liczby próbek z uwzględnieniem możliwości realizacji kontroli przez poszczególne WIJHARS oraz możliwości badawczych laboratoriów).

Realizacja zadań określonych w ramowych planach kontroli była monitorowana przez:

- analizę wyników (opracowywanie informacji zbiorczych o wynikach poszczególnych kontroli),
- analizę porównawczą wyników kontroli w poszczególnych branżach oraz w poszczególnych latach,
- opracowywanie wytycznych i instrukcji określających tryb oraz zasady przeprowadzania i postępowania podczas przeprowadzania kontroli jakości handlowej,
- sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań oraz bezpośrednie nadzorowanie przez GIJHARS kontroli realizowanych przez WIJHARS.

Roczne ramowe plany kontroli były sporządzane na podstawie procedury PG-BKJ-01 i jej aktualizacji pt.: „Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością”¹⁸, zgodnie z którą przy planowaniu kontroli przeprowadzana była analiza prawdopodobieństwa naruszenia prawa, obejmująca punktową ocenę tego

¹⁷ Wymagane informacje obejmują m.in.: nazwę produktu, kraj pochodzenia, klasę jakości (jeśli produkt objęty jest specjalną normą handlową), odmianę, w przypadku paczkowanych produktów – nazwę i adres pakującego lub sprzedającego oraz oznaczenie partii (jeśli dotyczy).

¹⁸ Wydanie 16 z 3 stycznia 2022r., wydanie 17 z 15 grudnia 2022 r., wydanie 18 z 1 stycznia 2023 r. oraz wydanie 19 z 30 sierpnia 2024 r.

prawdopodobieństwa¹⁹ oraz ocenę skutku naruszenia prawa²⁰. Na podstawie danych, ustalany był poziom istotności ryzyka oraz podejmowano decyzję o jego akceptacji lub konieczności podjęcia działań zmierzających do jego wyeliminowania lub zminimalizowania.

(akta kontroli str. 12-41, 1173-1178, 1221-1310)

Według oświadczeń o stanie kontroli zarządczej składanych przez Głównego Inspektora JHARS za lata 2022-2024, w GIJHARS funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

(akta kontroli str. 12-43)

4. Główny Inspektor JHARS określił sposób postępowania WIJHARS przy realizacji urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców w programach kontroli planowych, pismach i kartach problemowych oraz w dokumentach systemu zarządzania jakością.

W okresie objętym kontrolą, w ramach systemu zarządzania jakością obowiązywały instrukcje określające procedury kontroli jakości handlowej:

- BKJ-01-IR-01 Organizacja, planowanie oraz szczegółowe zasady i tryb postępowania przy wykonywaniu kontroli i oceny jakości handlowej przez pracowników IJHARS²¹;
- BKJ-01-IR-04 Organizacja, planowanie oraz szczegółowe zasady i tryb postępowania przy wykonywaniu kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw przez pracowników IJHARS²²;
- BKJ-01-IR-05 Kontrola jakości świeżych owoców i warzyw, Zintegrowany System Informatyczny IJHARS²³;
- BKJ-01-IR-05-06 Kontrola jakości handlowej na rynku krajowym oraz w obrocie z zagranicą, Zintegrowany System Informatyczny IJHARS²⁴.

W latach 2022-2025 sporządzono następujące kwartalne programy kontroli planowej w zakresie jakości handlowej, w których szczegółowo określano cele kontroli:

- świeżych owoców i warzyw²⁵;
- świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków²⁶;
- przetworów owocowych, warzywnych i grzybowych²⁷.

Miernikami osiągnięcia celów założonych ww. programach kontroli były:

- odsetek liczby terminowo przekazanych dokumentów do WIJHARS w odniesieniu do ogólnej liczby przekazanych dokumentów do WIJHARS – co najmniej 95 % (1/rok);

¹⁹ Wyniki kontroli poszczególnych grup produktów przeprowadzonych przez WIJHARS.

²⁰ Analiza wielkości spożycia danych artykułów rolno-spożywczych oraz poziom istotności stwierdzanych w ich przypadku nieprawidłowości.

²¹ Wydanie 12 z 1 lipca 2020 r.; wydanie 13 z 2 maja 2022 r. oraz wydanie 14 z 10 lipca 2023 r.

²² Wydanie 10 z 7 lipca 2020 r.

²³ Wydanie 3 z 15 września 2017 r.

²⁴ Wydanie 2 z 15 września 2017 r.

²⁵ I oraz III kwartał 2022 r.

²⁶ II i III kwartał 2023 r., II i III kwartał 2024 r. oraz II kwartał 2025 r.

²⁷ IV kwartał 2024 r.

- odsetek liczby skontrolowanych podmiotów (z uwzględnieniem ewentualnych odstępstw) w stosunku do liczby podmiotów ujętych w programach kontroli – 100 % (1/rok);
- odsetek liczby pobranych próbek (z uwzględnieniem ewentualnych odstępstw) w stosunku do liczby próbek ujętych w programach kontroli – 100 % (1/rok).

(akta kontroli str. 12, 23-43)

Główny Inspektor JHARS wydawał pisma i karty problemowe²⁸, w których określił wytyczne w zakresie sposobu postępowania WIJHARS przy realizacji urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców w tym zalecił m.in. zintensyfikowanie działań podczas kontroli granicznych artykułów rolno-spożywczych, zwiększenie częstotliwości pobierania próbek do badań laboratoryjnych artykułów rolno-spożywczych importowanych z państw trzecich i rozszerzenie asortymentu artykułów, z których pobierano próbki do badań laboratoryjnych²⁹.

Ponadto Główny Inspektor JHARS przekazywał do stosowania wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie dodatkowych kontroli urzędowych produktów pochodzących z niektórych państw trzecich³⁰ oraz polecenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dotyczące przeprowadzania kontroli granicznych³¹.

(akta kontroli str. 24-28, 1322-1326)

Główny Inspektor JHARS monitorował realizację wytycznych i poleceń przez przeprowadzanie audytów i kontroli wewnętrznych (co zostało opisane poniżej w pkt. 6), sporządzanie informacji zbiorczych oraz zestawień i raportów o wynikach kontroli w zakresie jakości handlowej prowadzonych w określonych tematach.

(akta kontroli str. 12-22, 27-28, 31-35)

5. W latach 2022-2025 oprócz kontroli planowych realizowano kontrole doraźne, które przeprowadzano w wyniku otrzymania informacji od Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, organizacji branżowych lub organów kontrolnych innych państw UE, a ich ustalenia przekazywano do organów zgłaszających. W latach 2022-2025 (I półrocze) GIJHARS zlecał WIJHARS przeprowadzenie kontroli doraźnych dotyczących:

- pochodzenia truskawek,
- borówki amerykańskiej,
- wzmożonego importu śliwek z Serbii,
- transportu warunkowego cytryn,

²⁸ W 2022 r. – cztery; w 2023 r. – pięć; w 2024 r. – 10 oraz w 2025 r. (do 30 września) – cztery.

²⁹ Pisma znak BKJ.410.1.7.2023 z 03 lutego 2023 r. oraz BKJ.411.1.41.2025 z dnia 19 maja 2025 r.

³⁰ Dokumenty Komisji Europejskiej dotyczyły stosowania określonych środków kontroli, w tym pobierania próbek, w odniesieniu do określonych produktów ekologicznych pochodzących z określonych państw trzecich i wprowadzanych do UE bezpośrednio z tych państw trzecich lub przez inne państwa trzecie.

³¹ Pisma znak BKJ.411.1.63.2022 z 23 sierpnia 2022r., zobowiązuje WIJHARS do przeprowadzenia kontroli granicznych na bieżąco i bez opóźnień oraz BKJ.411.1.81.2022 z 8 września 2022 r. dotyczące zwolnienia WIJHARS w Lublinie i WIJHARS w Rzeszowie z przeprowadzania kontroli planowych na czas obsługi przejść granicznych w związku z wojną w Ukrainie.

- owoców miękkich ze szczególnym uwzględnieniem malin w Lublinie i Warszawie,
- świeżych owoców i warzyw w Carrefour Polska Sp. z o.o.

Ponadto, w okresie 2022-2025 (I półrocze) zlecano urzędowe kontrole jakości handlowej importowanych owoców w wyniku rozpatrywanych skarg i wniosków na podmioty działające na rynku artykułów rolno-spożywczych. Główny Inspektor JHARS otrzymywał z WIJHARS informację o wynikach kontroli oraz (w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości) informację o wszczęciu postępowania administracyjnego względem kontrolowanego podmiotu. Ustalenia kontroli WIJHARS stanowiły podstawę do przygotowania odpowiedzi do konsumenta o podjętych przez IJHARS działaniach.

(akta kontroli str. 12-43, 993, 1975, 1986)

W okresie objętym kontrolą dla 48 partii importowanych owoców czterech³² wojewódzkich inspektorów JHARS wydało 47³³ decyzji administracyjnych zakazujących wprowadzenia do obrotu owoców mrożonych i owoców świeżych do przetwórstwa z czego 33 decyzje dotyczyły mrożonych malin (70,2%), 10 decyzji mrożonych jeżyn (21,3%), dwie decyzje mrożonych truskawek oraz po jednej decyzji dla jeżyny mrożonej eko i śliwki świeżej do przetwórstwa. Decyzje te miały rygor natychmiastowej wykonalności. Nieprawidłowości stwierdzane w trakcie kontroli owoców mrożonych i owoców świeżych przeznaczonych do przetwórstwa, dotyczyły m.in.: objawów zepsucia i zapleśnienia, chorób, nietypowej barwy, obecności larw owadów, zanieczyszczeń organicznych oraz uszkodzeń mechanicznych.

W przypadku owoców świeżych objętych normami handlowymi UE³⁴ nieprawidłowości stwierdzane w trakcie kontroli dotyczyły: niezgodności z wymaganiami jakości określonymi w normie handlowej, czy też niezgodności z wymaganiami znakowania opakowań określonymi w normie handlowej. W okresie objętym kontrolą dla 19³⁵ partii świeżych owoców sześciu wojewódzkich inspektorów JHARS³⁶ wydało protokoły niezgodności z normami handlowymi UE, w tym jeden dla bananów oraz cztery dla śliwek, trzy dla pomelo, po dwa dla awokado, borówek, żurawiny i mandarynek oraz po jednym dla pomarańczy, moreli i truskawek.

(akta kontroli str. 12-43)

³² Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS, Małopolski Wojewódzki Inspektor JHARS, Lubelski Wojewódzki Inspektor JHARS oraz Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor JHARS.

³³ 15 w 2023 r., 31 w 2024 r. oraz jedną w 2025 r.

³⁴ W zakresie jakości handlowej świeżych owoców kontrole prowadzone są na zgodność z wymaganiami norm handlowych Unii Europejskiej określonych w załączniku I do Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2023/2429 z dnia 17 sierpnia 2023 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do norm handlowych dotyczących sektora owoców i warzyw, niektórych przetworów owocowych i warzywnych oraz sektora bananów oraz uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 1666/1999 oraz rozporządzenia wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 i (UE) nr 1333/2011 (Dz. Urz. L/2023/2429 z 03.11.2023).

³⁵ Jeden w 2022 r., sześć w 2023 r., 11 w 2024 r. oraz jeden w I półroczu 2025 r.

³⁶ Podlaski Wojewódzki Inspektor JHARS, Pomorski Wojewódzki Inspektor JHARS, Mazowiecki Wojewódzki Inspektor JHARS, Lubelski Wojewódzki Inspektor JHARS, Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS oraz Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor JHARS.

Badania laboratoryjne próbek owoców pobranych podczas przeprowadzanych kontroli wykonywane były w pięciu³⁷ laboratoriach GIJHARS w zakresie m.in.:

- organoleptycznym/ sensorycznym,
- zawartości owoców z wadami/ zawartości sztuk z wadami,
- zawartości zanieczyszczeń organicznych,
- zawartości zanieczyszczeń mineralnych,
- obecności zanieczyszczeń, szkodników i ich pozostałości,
- masy netto,
- zawartości składników w mieszance,
- pozostałości środków ochrony roślin.

W latach 2023-2025 GIJHARS zlecił, na wniosek WIJHARS w Rzeszowie oraz WIJHARS w Lublinie, przeprowadzenie badań 10 próbek owoców ekologicznych importowanych z państw trzecich w laboratorium urzędowym nienależącym do struktury GIJHARS. Badania zlecono Instytutowi Ochrony Roślin – Państwowemu Instytutowi Badawczemu w Poznaniu³⁸, ze względu na szerszy zakres oznaczeń pozostałości pestycydów w odniesieniu do zakresu realizowanego przez laboratorium GIJHARS, a tym samym możliwość weryfikacji badanych próbek owoców pod kątem większej liczby pestycydów. Koszty badań wyniosły łącznie 6 999,15 zł, a za ich przeprowadzenie nie pobrano opłat od przedsiębiorcy (importera) ze względu na fakt, że badania laboratoryjne nie wykazały pozostałości pestycydów i nie zostały stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 993-997, 1133-1138)

6. W okresie objętym kontrolą Główny Inspektor JHARS realizował kontrole (planowe i doraźne) oraz audyty, dotyczące urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców przeprowadzanych przez WIJHARS.

Łącznie przeprowadzono osiem planowych kontroli (sześć w 2022 r. i dwie w 2023 r.), których celem było m.in. sprawdzenie realizacji zadań IJHARS wykonywanych przez pracowników WIJHARS w zakresie organizacji, trybu postępowania i prawidłowości dokumentowania ustaleń kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków na etapie handlu detalicznego i poprawności wprowadzania danych do Zintegrowanego Systemu Informatycznego (dalej: ZSI).

W 2025 r. została przeprowadzona kontrola doraźna w WIJHARS w Rzeszowie, której celem była ocena organizacji oraz sprawdzenie prawidłowości przeprowadzania kontroli jakości handlowej owoców (świeżych i mrożonych) w obrocie detalicznym i podczas kontroli granicznej w okresie II i III kwartału 2024 r. W trakcie tej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, jednak w celu usprawnienia postępowania w przypadku anulowanych zgłoszeń do kontroli granicznej wydano zalecenia pokontrolne.

(akta kontroli str. 31-35)

³⁷ W Gdyni, Kielcach, Lublinie, Poznaniu i Warszawie.

³⁸ Laboratorium wykazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 marca 2023 r. w sprawie laboratoriów urzędowych i krajowych laboratoriów referencyjnych do celów przeprowadzania analiz, badań i diagnostyki laboratoryjnej w ramach produkcji w rolnictwie ekologicznym (Dz. U. 2023 r. poz. 671).

Ponadto, w 2025 r. pracownicy Biura Kontroli Jakości GIJHARS nadzorowali kontrole przeprowadzane w zakresie kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw przez inspektorów WIJHARS w Krakowie i w Warszawie. W wyniku nadzorowania kontroli przeprowadzonej przez inspektorów WIJHARS w Warszawie, wydano polecenia usunięcia stwierdzonych uchybień przez każdorazowe weryfikowanie i dołączanie do akt sprawy upoważnień i pełnomocnictw przekazywanych przez agencje celne oraz podpisanych przez kontrolowanego pouczeń o jego prawach i obowiązkach. W WIJHARS w Krakowie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 12-75)

W 2023 r. i 2024 r. przeprowadzono audyty³⁹ obejmujące, m.in. kontrole jakości handlowej artykułów rolno spożywczych. W wyniku przeprowadzonych audytów nie stwierdzono niezgodności oraz pozytywnie oceniono skuteczność realizacji audytowanego procesu.

(akta kontroli str. 12-75, 2177-2189)

7. W okresie objętym kontrolą GIJHARS współpracował z właściwymi organami administracji rządowej w województwie, organami innych inspekcji oraz urzędami celno-skarbowymi i Policją. W ramach działań organów państwa w zakresie importu owoców Główny Inspektor JHARS zawarł następujące porozumienia:

- w sprawie zasad współpracy Inspekcji Transportu Drogowego (dalej: ITD) z IJHARS, przy wykonywaniu kontroli w zakresie warunków transportu artykułów rolno-spożywczych oraz jakości handlowej przewożonych artykułów rolno-spożywczych⁴⁰;
- w sprawie współdzielenia i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, organów Inspekcji Weterynaryjnej, organów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz organów IJHARS w zakresie kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej⁴¹;
- w sprawie zasad współpracy dotyczącej zwalczania nielegalnych praktyk rynkowych⁴²;

³⁹ Raport z audytu wewnętrznego nr 5/23 i nr 3/24 (procesy obejmowały m.in.: sprawozdawczość, aktualizację przepisów prawnych, zarządzanie jakością, zarządzanie systemem antykorupcyjnym, zarządzanie ryzykiem).

⁴⁰ Z dnia 29 sierpnia 2016 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem JHARS a Głównym Inspektorem Transportu Drogowego. W ramach realizacji tego porozumienia Główny Inspektor JHARS w 2023 r. zlecił dwie kontrole doraźne dotyczące warunków transportu, w których produktami priorytetowymi były świeże i mrożone owoce i warzywa.

⁴¹ Z dnia 10 kwietnia 2019 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Lekarzem Weterynarii, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem JHARS.

⁴² Z dnia 23 stycznia 2023 r. zawarte pomiędzy Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem JHARS.

- w sprawie współpracy w zakresie korzystania z Platformy Koordynacji i Wymiany Danych – Single Window⁴³ (dalej: PKWD-SW).

(akta kontroli str. 1173-1191, 1182-1191, 1338-1354, 1975-1994)

W trakcie kontroli stwierdzono, że w zakresie porozumień z Głównym Inspektorem Sanitarnym (dalej: GIS), Głównym Lekarzem Weterynarii (dalej: GLW), Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dalej: GIORiN) oraz Głównym Inspektorem Transportu Drogowego (dalej: GITD) tylko połowa wojewódzkich inspektorów JHARS realizowała współpracę na podstawie formalnie zawartego porozumienia na szczeblu wojewódzkim (pomimo takich postanowień w porozumieniach na szczeblu centralnym⁴⁴), co jednak nie miało wpływu na realizację zadań.

(akta kontroli str. 1338-1354, 1992-1993, 2174-2176)

8. W okresie objętym kontrolą do wspomagania urzędowych kontroli jakości handlowej importowanych owoców korzystano z systemu teleinformatycznego GIJHARS oraz systemów informatycznych zarządzanych przez inne podmioty (PKWD-SW oraz TRACES NT⁴⁵).

Do 31 grudnia 2022 r. funkcjonował ZSI, służący do gromadzenia danych z urzędowych kontroli, w tym dotyczących kontroli jakości handlowej importowanych owoców, a od 1 stycznia 2023 r.⁴⁶ Centralny Rejestr⁴⁷ (dalej: CR). Zakres danych gromadzonych i przetwarzanych w CR zawierał dane określone w art. 12a ust. 2 ustawy o JHARS i obejmował m.in. dane dotyczące przedsiębiorców, kontroli realizowanych na rynku krajowym oraz w obrocie z zagranicą, w tym kontroli owoców. Zawarte w nim informacje wykorzystywano m.in. do przeprowadzania analizy ryzyka na rynku artykułów rolno-spożywczych i typowania podmiotów, które podlegały kontroli oraz oceny dotychczasowej działalności podmiotów działających na rynku rolno-spożywczym. Elementem obu systemów była również baza danych o handlowcach owoców i warzyw. CR, analogicznie jak ZSI, w zakresie importu owoców był też wykorzystywany do celów statystycznych i sprawozdawczych.

Od drugiego półrocza 2024 r. korzystano również z platformy PKWD-SW, której administratorem był Szef Krajowej Administracji Skarbowej. Zadania IJHARS realizowane z wykorzystaniem PKWD-SW dotyczyły kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontroli świeżych owoców i warzyw objętych wymaganiami norm handlowych UE, weryfikacji przesyłek produktów ekologicznych, wydawania świadectw zgodności z normami handlowymi oraz protokołów niezgodności, wydawania protokołów kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

⁴³ Z dnia 13 marca 2024 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem JHARS, wojewódzkimi inspektorami JHARS i Szefem Krajowej Administracji Skarbowej.

⁴⁴ § 3 pkt 3 porozumienia z GITD oraz § 5 porozumienia z GIS, GLW, GIORiN.

⁴⁵ System służący do zgłaszania i wystawiania dokumentacji dla przesyłek objętych szczególnymi warunkami przywozu do UE.

⁴⁶ Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz ustawy o ochronie roślin przed agrofagami (Dz. U. z 2022 r., poz. 2254).

⁴⁷ System teleinformatyczny GIJHARS podmiotów działających na rynku artykułów rolno-spożywczych.

przywożonych z zagranicy. Dostęp do systemów mieli upoważnieni pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS.

(akta kontroli str. 12-79)

Kontrola importu w zakresie owoców ekologicznych odbywała się w systemie TRACES NT administrowanym przez Komisję Europejską. W systemie tym pracownicy WIJHARS zatwierdzali świadectwa kontroli.

W okresie objętym kontrolą w GIJHARS funkcjonował system iRASFF⁴⁸, będący platformą wymiany informacji z której korzystał Punkt Kontaktowy ds. oszustw żywnościowych. Do zadań punktu należała m.in. wymiana informacji z Komisją Europejską, innymi państwami członkowskimi UE oraz organami krajowymi (GIS, GLW, GIORIN) w zakresie nieprawidłowości stwierdzanych w ramach kontroli urzędowych we wszystkich artykułach rolno-spożywczych. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki powiadomień o nieprawidłowościach dotyczące importowanych owoców.

(akta kontroli str. 10, 12-35, 1338-1354)

9. W okresie objętym kontrolą do GIJHARS wpłynęło osiem⁴⁹ skarg dotyczących działań organów IJHARS w zakresie kontroli importowanych owoców. Wszystkie skargi zostały złożone przez jednego importera owoców i dotyczyły kontroli granicznej mrożonych malin. Skargi zostały rozpatrzone zgodnie z ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵⁰ oraz regulacjami wewnętrznymi GIJHARS⁵¹. Po przeprowadzeniu postępowań wyjaśniających, skargi zostały uznane przez Głównego Inspektora JHARS za bezzasadne.

(akta kontroli str. 1355, 1468-1471, 1462-1467, 1974)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, nie formułuje się uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza

⁴⁸ System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach.

⁴⁹ Cztery skargi dotyczyły działalności WIJHARS w Lublinie (dwie w 2023 r. oraz dwie w 2024 r.), a pozostałe cztery złożone w 2025 r. dotyczyły działalności WIJHARS w Rzeszowie.

⁵⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.

⁵¹ Procedura PG-BKW.01 Rozpatrywanie skarg i wniosków kierowanych do Głównego Inspektora (Wydanie 9 z dnia 30.07.2020 r.); Procedura PG-BKW.01 Rozpatrywanie skarg, wniosków, petycji i sygnałów konsumenckich kierowanych do Głównego Inspektora (Wydanie 10 z dnia 13.01.2022 r.) oraz Procedura PG-BSK.01 Rozpatrywanie skarg, wniosków, petycji oraz skarg i wniosków na podmioty działające na rynku Artykułów Rolno-Spożywczych kierowanych do Głównego Inspektora (Wydanie 11 z dnia 30.11.2023 r.).

się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 4 lutego 2026 r.

Wiceprezes
Najwyższa Izba Kontroli
Sylweryusz Królak

/podpisano elektronicznie/